

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eularia, 25.

PALMA DE MALLORCA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eularia, 25.—Llibreria Ernest Frau, Bros a.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany

Recapte

Es Modernisme dins l'Esglesia Anglicana

1.

¿Què és això des Modernisme? Es jovent anglicà

Es *Modernisme* és aqueixa heregia novella que el Papa actual ha condemnada i desemmascarada amb tanta d'energia, que dins Espanya, gracies a Deu, no s'és estesa casi gens, pero que ha fet molt de naufrax dins Italia, França, Suissa, Alemanya, Austria, Bèlgica. Es una heregia terrible perque fa tot quant sab per amagar-se, per desfres-sar-se, per tapar-se amb capa de fe i de pietat; pero si l'esplugau bé sa fe i sa pietat des *modernistes*, se resol a no res. Per ells sa fe i sa religió no és més que un sentiment de sa consciencia, que no correspon a res *real* de part de fora. Pretenen es *modernistes* que no'n sabem res de lo que hi ha fora de sa nostra consciencia, de Deu, d'ets inefables Misteris de sa seua Essencia i Acció infinita: l'Encarnació de Deu Fill, sa seua Passió i Mort i Resurrecció ni tot quant va fer durant sa seua vida mortal, i per lo mateix neguen sa realitat des miracles que l'Evangeli conta que obrá, neguen la Virginitat de Maria Verge i neguen que la Sagrada Escripura sia inspirada de de Deu; venen a negar-ho tot en rudes. I això és tot una conseqüencia des principi que santen, que sa Religió no és més que un sentiment individual, de sa consciencia de cadascú, sensa cap *realitat objectiva*. Així resulta que sa Religió no és més que un fet de consciencia, un pur sentiment de sa nostra ànima, que cadascú se'n desfà així com vol, taia i cus, escapsa i afig, i no hi ha Autoritat divina ni humana que s'hi pugui aficar en res ni per res. Amb això resulta pitjor que es protestantisme, perque es protestants admeten s'existencia de Deu personal i l'Encarnació del Fill de Deu i sa seua Vida mortal, Passió i Mort i Resurrecció, i inspiració divina de la Sagrada Escripura, allà on es *modernistes* no admeten en realitat res d'això.

Quant el Papa alsà tan fort la veu contra es *Modernisme*, es protestants en feren gran lulea; s'en reien del Papa i des mal-de-caps i trafec del Papa contra es *modernistes*, i fins deiem que això des *Modernisme* era una mania, una il·lusió, un sòmit, un desvarieg del Papa, que lo que feia amb tant d'estabetx contra es *modernistes*, era posar-se en ridícul. I ¿què ha succeït? Que es *Modernisme* s'és estès també entre es protestants; i es protestants que tenen una mica de zel de sa puresa de sa doctrina religiosa, ara ja estan esglaiats, aborronats des progressos espantosos que's *Modernisme* ha fets entre ells, perque se troben que centenars i centenars des seus joves se son fets *modernistes* i no creuen en res de lo Sagrada Escripura ni en Deu ni en Jesucrist. Això està succeïnt ara a Inglaterra, a on l'Esglesia Anglicana es de totes ses sectes protestants sa que encara conserva més sa fe de Deu i del Bon Jesús, i per això ets anglicans zelosos son es qui se son esgleiats més des progressos del *Modernisme* entre ells.

2.

Fites netes de lo que passa dins s'Anglicanisme.

Es periòdic *Cahiers Romains*,—que surt a Roma cada quinze dies i que té per objecte donar orientacions a sa Prens catòlica de tot lo mon per que duga bè se bñixola així com el Papa vol que la duguen es periòdics catòlics de per tot arreu, periòdic que LA AURORA reb de camvi fa prop d'un any,—du un articlet dia 14 d'aquets mes sobre això des *Modernisme* dins l'Esglesia Anglicana, que en donas fites ben clares. Vetassí lo que diu: «L'Esglesia Anglicana ara toca amb ses mans que es *Modernisme* no és cap fantasma imaginat del Papa, sino un fet ben reial, un perill gros de tot, que va a resultar per s'Anglicanisme molt pitjor que totes ses altres disidencies i esqueixos que fins ara havia experimentats. Ses altres sectes que havien brollat de s'Anglicanisme, al manco conservaven sa fe en Cristo, una fe imperfecta, esveuvada, borda, pero al cap i a la fi fe en Cristo. Dins es *modernisme* no succeïx res d'això: esveïnt s'autoritat de la Sagrada Escripura en materia de fe, cruia, esfondra i esbalteix s'unic fonament des protestantisme: sa fe en la Biblia com a Paraula de Deu.

«S'il·lusió ja no es possible: es *Modernisme* s'és aficat dins ses Universitats, i es jovent que fa a Oxford i a Cambridge es seus estudis teològics per demà esser *Ministres* des Culte Anglicà, en surt massell de *Modernisme* (com surt carregat de pusses un qui entra dins una barraca de porcs). Sí, aquells joves surten d'aquelles Universitats fets uns *modernistes*. Arriba es dia que entren a *Ministres*, a exercir es *Ministeri Sagrat*, i fan es jurament de creure i d'ensenyar sa doctrina des cèlebres 39 *Articles Anglicans* (sa sustancia des protestantisme anglicà). I sembla que s'és introduïda sa moda de fer aquell jurament amb restriccions mentals, es a dir, quant juren, ja diuen interiormet quin sentit donen a tal jurament i que donaran an aquells *articles* es sentit que ells troben que han de tenir. Un jurament així no és més que una farsa i una solemne mentida. Naturalment es *Ministres* que estan banyarriquerats de *Modernisme* juren amb totes aquelles *restriccions mentals*, es a dir, fan un jurament fals de part de dins, que els-e permet seguir essent tan *modernistes* com abans. Això com veis, es un mal molt greu: es jovent clerical anglicà se treu es jou de sa fe antiga, rebutja ses antigues creencies. Sa cosa és arribada a s'extrem que el Bisbe anglicà de Oxford, que té motiu de porer sebre que passa dins aquella partida de Col·legis que formen aquella Universitat, ha publicada una carta damunt tot això, que alsa terreta. Entre altres coses diu que *qualselvol que ocupa uu càrrec públic, sobre tot dins l'Esglesia de Cristo, ha d'esser sincer en sa seua conducta* (no ha d'anar d'amagatjions ni aparentar que creu una cosa, que Cristo es Deu, si no hu creu de bon de veres.) *¿Què hem de pensar d'una persona que s'és obligada a dir tota la vida publicament* (per Ministeri públic) *es Simbols de sa Fe* (es Credo), *allà on no creu es fets milagrosos* que aquells *Simbols inclouen, com son es Neixement i sa Resurrecció de Jesucrist?* (¿S'és vist res més ridícul que un Ministre de Deu que no creu res de lo

que predica i representa?).—El Bisbe anglicà d'Oxford troba que és hora de que s'Autoritat parl clar. Si s'Autoritat calla ¿com no l'han de porer acusar de consent, de còmplicitat?—¿Que vos pensau? Ell aquells *Ministres* anglicans, banyarriquerats de *Modernisme*, duen es seu desenfreïment fins a s'extrem de manifestar en públic sa seua incredulitat sobre es Misteris de sa Fe cristiana: neguen s'origen diví de la Biblia, que la Biblia sia sa *Paraula de Deu escrita*, inspirada de Deu; neguen es miracles que ella conta del Bon Jesús, i fins i tot en publiquen llibres de totes aqueixes blasfemies.—Es més famós de tots aqueix anglicans *modernistes* és el Dr. Sanday, catedràtic de Teologia de l'Universitat de Oxford i Canonge de la Seu d'aquella mateixa ciutat (s'Anglicanisme ha conservats es Canonges que hi havia quant N'Enric VIII separà Inglaterra de Roma). Fins ara era estat una de ses columnes de s'Anglicanisme, es seus llibres (n'ha publicats una partida) eren una autoritat. Pero ara s'és passat an es *Modernisme* i no creu que Maria Santíssima concebés virginalment el Bon Jesús ni que aqueix resucitès es dia de Pasco dematí. Amb tot i això ell pretén porer seguir essent catedràtic de Teologia i Canonge perque diu que finis finis tota l'Esglesia Anglicana arribará a professar totes aqueixes idees que professa ell.—D'altre vent, dins sa Provincia Esglesiàstica Anglicana de York, 269 capellans o *Ministres* (protestants) han acudit an es seu Arquebisbe demanant-li que pos retgit an això des *Modernisme*, perque diuen que és un verí que mata dins ses ànimes sa Religió de Cristo, i lo ferest és que es jovent clerical n'està farcit de *Modernisme*, segons asseguren aquells 269 capellans protestants.

3.

S'Anglicanisme penjat

Pero aquí lo terrible per l'Esglesia Anglicana és que noté cap remei contra tal mal. S'unic remei es s'Autoritat Personal i Parlat del Papa, que diga: *tot això és contrari a sa Revelació de Deu, i per lo mateix no hu pot professar cap cristià*.—Pero ¿hi ha negú dins l'Esglesia Anglicana que pugui dir res d'això? No, perque ets anglicans no admeten s'Autoritat del Papa, no admeten cap Autoritat Personal i Parlat en materia de Fe, no admeten altra Autoritat que sa de la Biblia. Pero com la Biblia no parla; com si un diu que tal capitol o verset de la Biblia té tal sentit i no tal altre, la Biblia no hi respònd per dir que sí ni que no,—resulta que aqueix *modernistes* anglicans sempre poren dir que ells entenen la Biblia d'aquella manera i que negú del mon els-e pot imposar cap sentit determinat de la Biblia, i que ells la poren entendre així com les don la gana, i que voldre-los imposar un sentit determinat de la Biblia, és tornar a Roma, és fer-se Papes, posar s'Autoritat del Papa, destruir s'essencia de s'Anglicanisme, que no té altra raó d'esser que negar que hi haja cap Autoritat Personal i Parlat damunt la Biblia més que es mateix Deu.—I ¿com se'n desfarán d'aqueix trunfos es Bisbes anglicans que s'alsen contra es *Modernisme*? Quedarán malament, sensa resposta, farán fetxida.—Tot això demostra una vegada més que fora de l'Esglesia Catòlica no hi ha salvació.

Es «Voluntaris Nacionals» irlandesos.

Ja haureu sentit parlar, i n'ha parlat LA AURORA una partida de vegades, de que es protestants de sa provincia Ulster d'Irlanda s'eren armats per aturar que hi posassen sa *Home rule*, s' *Autonomia*, això és, que Irlanda se govern per ella mateixa. I es protestants e-hu feien tan gros que arribaren a dir que tenien *cent mil homos* armats per alsar-se contra tal *Autonomia*. I lo pitjor, que moltíssims de periòdics catòlics de fora d'Inglaterra, casi tots es d'Espanya, se feien eco de sa Prens protestant, contrari d'Irlanda perque Irlanda es catòlica, Si, revistes d'Ordres Religioses espanyoles, que no volem anomenar p'es seu bon nom, mos venien a florir es cuc de s'oreia contant-mos sa gran forsa des voluntaris d'Ulster que aturarien que se posàs s' *Autonomia* d'Irlanda perque allà negú la volia, es a dir, sa gent il·lustrada; i així donaven per beneïts i per barbatxos es catòlics d'Irlanda. Idò bé, com aquells voluntaris d'Ulster, anc que no fossen *cent mil*, eren així mateix una partida de mils, protegits des grans propietaris i fabricants d'Irlanda, que son inglesos i casi tots protestants,—com aqueix *voluntaris* no s'aturaven de fer-ne de ses seues contra es catòlics, petxucant-los, botxinant-los, fent-los ses mil inclemencies,—¿que han fet es catòlics? També se son armats, formant per tot arreu estols de *voluntaris*, que's diuen *nacionals*, per defensar-se de ses guitzerries des d'Ulster i per defensar sa *Home rule*, es dia que la posarán en vigor, que será ben aviat, perque ja té ses tres votacions favorables que sa Constitució inglesa estableix per posar-se una llei. ¡Molt bé han fet ets irlandesos d'alsar aqueix estols de *voluntaris nacionals*! Aixó de que es catòlics sempre hagen de rebre i parar, s'ha d'haver acabat. ¡No'n mancaria altra!

Una crida del «Catholic Times»

Aquest excel·lent periòdic de Londres dia 12 d'aquest mes fa una crida ben repicada an es catòlics d'Inglaterra a que s'unesquin ben units formant una organizació politica ben estreta per fer-se respectar es seus drets de catòlics, per que diu, i té molta de raó, que ara, quant comensi a funcionar s' *Autonomia* d'Irlanda, essent es Govern irlandès catòlic perque s'immensa majoria, casi sa totalitat d'Irlanda son catòlics, sa causa catòlica dins Inglaterra cobrarà una gran importancia, una gran actualitat; los será un gran reforç an es catòlics inglesos que un des tres *reines-units* (Gran Bretanya, Escocia i Irlanda) el governin es catòlics, Així és que a Escocia es catòlics també tresquen ferm i per totes ses ciutats de la resta d'aquella illa (Inglaterra) fan lo mateix. No, diu aquell periòdic de Londres, no s'ha de donar pus s'es-cándol que s'és donat ara amb lo de sa *Home rule*, que catòlics tan grossos com es Duc de Norfolk, anava lligat ambs sos protestants contra s' *Rutonomia* d'Irlanda, per aturar que es govern d'Irlanda pogués esser catòlic. No, desbarats i barbaridats d'aquestes no s'en han de veure pus entre es catòlics inglesos, sino que s'han d'entendre i anar ben plegats i ben units per defensar l'Esglesia i defensar-se a ells mateis de manera que gaudesquin de totes ses libertats, drets i ventatges que les pertocuen, iguals a ses des

protestants, ja que son tan inglesos i tan ciutadans d'allà com es protestants.

Amèn que tots es catòlics d'Inglaterra s'escoltin aqueix periòdic seu que surt a Londres, i que afina tan bé es fil de ses neules i toca tant es viu de sa questió i du tan dreta sa búixola cap a on han d'anar sempre es catòlics: procurar sa gloria de Deu i es bé de l'Església, que és es bé de tothom. Amèn.

Demanen que ses Monges tornin an ets hospitals!

Veim dalt un periòdic anglès una correspondència de París que dona compte de que creix de cada dia per dins França es moviment d'opinió de que ses Monges tornin encarregar-se des servici de malalts dins ets Hospitals públics. Aqueix moviment allà on se sent més viu és a París, a Marsella, i a Lion, ses ciutats més grans i més importants de França. Fan molt de foc a favor de ses monges un metge municipal de Lion, Mr. Eugeni Vincent i un periodista de Marsella, Mr. Juan Donim. En Vincent presenta totes aqueixes raons a favor de que ses monges tornin a encarregar-se d'ets Hospitals: 1.ª—Tenen més experiència des malalts i demostren estimar-los més que ses malalteres laiques.—2.ª No costen tant com aquestes: ses monges amb un tres i no res se sostenen, i ses malalteres laiques necessiten un sou gros ferm; amb lo que donen a una laica, se sostenen cinc o sis monges.—3.ª Són més populars i volgudes des malalts que no ses laiques, perque aquestes no son com ses monges, que no duen altre bull més que tenir esment an es malalts; ses laiques, si son fadrines, pensen en s' enamorats; si son casades, pensen en s' homo i en sos infants; és amb això que tenen es conions i no amb sos malalts.—El Dr. Vincent diu que ell no demana ses Monges per cap fi polític, sino just mirant sa cosa p' es caire de sa justícia, just mirant es bé públic, seguint es seus sentiments humanitaris.—I diu una altre cosa Mr. Vincent: que es una crueldat i una injustícia massa grossa negar an es malalts pobres s' assistència de ses Monges que ells tan desitgen, mentres que es rics ja se cuiden de cridar-ne de monges en estar malalts, com succeí en aquella mala ànima d'En Clémenceau l'any 1912, que li hagueren de fer una operació molt delicada, i se'n anà a una clínica de Monges per que allà l'operassen i ses Monges li tenguessen esment.

Uep! aquesta correspondència de París també posa lo que diguérem s' altra setmana que a França sa Relligió reprèn molt dins ses ciutats grans, sobre tot a París, mentres mancaba dins ses poblacions petites per sa guerra endimoniada que li fan ses Autoritats i es Mestres d'Escola, guerra de que's poren defensar més es catòlics dins ses poblacions grans que dins ses petites, i que com més grans són ses poblacions, més remeis troben es catòlics per treure la llarga.

Sa novella llei d'Instrucció pública a Bèlgica.

La *Civiltà Catholica*, sa revista caporal de totes ses que surten dins el mon, posa una correspondència dia 6 d'aqueix mes sobre Bèlgica, sa cosa més interessant. Vetaquí en sustancia lo que en diu:

4

Antecedents: com estava primer s'Ensenyansa oficial.

El *Moniteur Officiel* de 21 de maig publica sa llei d'Instrucció discutida dins ses Corts i votada ja definitivament. ¿Com estava sa cosa a Bèlgica en materia d'Instrucció Pública fins que mogueren d'aqueixa llei? A Bèlgica hi havia plena llibertat d'ensenyansa. Es catòlics se'n eren sabuts aprofitar tan bé que fins a l'any 1842, amb

s'idea de generalisar s'instrucció, varen creure del cas instituïr una ensenyansa elemental oficial. Es partits polítics llavò no estaven tan caracterisats d'idees com ara i en questions religioses anaven d'acort casi en tot. Essent sa generalitat de la gent catòlics i essent una cosa rara ferm s'incredulitat radical, per això sa llei escolar de 1842, que formà ses escoles elementals, posà com obligatori un curs de religió i ademés manava que a totes ses altres ensenyanses les donassen un aire ubertament cristià. Per lo mateix s'Escola de 1842 no era neutra, sino confessional.

Això durà fins l'any 1879, que hi hagué un Govern liberal tan repelenc que posa just amb un vot de majoria sa llei anomenada *de dissort*, que privava d'ensenyar res de religió positiva dins ses Escoles de s'Estat; just permetien certes declaracions des Govern que s'ensenyassen es principis morals cristians que son entrats a formar part des patrimoni moral de tots es pobles civilisats. Era que es Partit Lliberal acabà per esser lo que és estat sempre de llavò ensà, un partit ubertament anti-catòlic.

Aquella llei impia destrepà es catòlics, les tregué des solc, alsaren sa coa, s'ensumaren i l'any 1884 guanyaren ses eleccions llegendives, i pujaren an es Poder i encarara hi són; ja no'ls han poguts desbancar pus es lliberals, tots sols ni units amb sos socialistes.

¿Que feren es catòlics, una volta an es Poder, respecte de sa llei escolar de 1879? L'arreconaren? l'aboliren? No, sa prudència els aconsejà anar-hi amb seny de bística véia. A Bèlgica no agrada cap partit massa intol'lerant i volen que sa majoria respecti ses minories. Sa verdadera situació del país era que s'impiedat ja s'era extesa massa l'any 1884 per obligar tothom a aprendre sa religió catòlica. Lo que feu el Govern Catòlic l'any 1884 i l'any 1895, fons assegurar s'ensenyansa cristiana an es nombre majsr possible d'infants, establint que's donàs tal ensenyansa a tots ets al lots de ses Escoles de s'Estat, mentres sos pares no diguessen que no vèlien que los ho ensenyassen. Establiren també que ets Ajustaments poguessen introduïr dins ses seues escoles s'ensenyansa de sa Relligió, pero bastava que es pare d'un d'ets al lots s'hi oposàs, per aturar-ho. També se posà que se poguessen obrir escoles lliures, i que es Mestres d'aquestes poguessen passar a ses Escoles oficials i que ses escoles lliures poguessen rebre subvencions de s'Estat i d'ets Ajuntaments.

Amb tot això ets anti-clericals (masons, socialistes, anarquistes) empergueren una campanya feresta contra ses escoles catòliques, fent-los tot es mal que porien allà on ells comandaven de s'Ajuntament, i posaven mil traves an es pares pobres per que no poguessen enviar ets infants a ses escoles catòliques; i llavò resultava que es catòlics, que son majoria a Bèlgica, havien de sostenir ses Escoles Públiques amb sos seus diners com a ciutadans de sa nació i llavò havien de sostenir ses escoles catòliques per enviar-hi es seus fiis per que hi aprenquessen sa Relligió, que a moltes de ses Escoles de s'Estat no los ho ensenyaven. Això no poria anar ni en rodes; es catòlics estaven indignats i ponyien es Govern per que d'un vent o altre s'acabàs un estat de coses tan absurd i desbaratat.

2

Sa novella Llei Escolar: engarbullament i votació definitiva.

Amb això es President de Ministres Sr Schollaert dins es novembre de 1910 presenta a ses Corts un *Projecte de Llei Escolar* que venia a establir certa igualtat p' es pares catòlics i no-catòlics, vui dir, que es catòlics no fossen de pitjor condició que es no-catò-

lics. Allò fons una bomba; es contraris (lliberals, masons, socialistes, tots es revolucionaris) varen moure un rebumbori contra aquell projecte; certs elements catòlics el trobaren massa fort i aquell Ministre va caure. Pero dins es gost de 1911 molts d'elements catòlics s'apleguen a Lovaina, i feren justícia an En Schollaert i prenen per bandera es *Projecte d'aquell bon ex-ministre*, i cobraren tanta de forsa que amb aquella bandera guanyaren ses eleccions de 2 de juny de 1912, i es Govern presenta de bell nou a ses Corts aquell projecte d'En Schollaert, una mica modificat des Ministre Poulet.—Sa discussió dins ses Corts va esser llarguissima i enrevisclada ferm, i es Govern hagué de modificà es *Projecte* en diferents punts importants, pero a la fi s'arribà a sa votació definitiva, resultant una llei que defensa poderosament es dret des catòlics, especialment des pares de familia pobres. Ventassí sa sustancia:

Ses Escoles Oficials: seguirán com fins aquí en materia de religió: es Mestres han d'ensenyar es grans principis que constitueixen es patrimoni de sa civilització cristiana, això és, s'existència de Deu, s'immortalitat de s'ànima, sa vida futura, es premi de ses bones obres i es càstic de ses dolentes, etc.

Ses Escoles Lliures: en posa qui vol; i, si accepta es programa que sa llei senyala per ses escoles i llavò accepta s'inspecció de s'Estat, tals escoles poren rebre subvencions de s'Estat, Provincia i Municipi.

Sa tendència general de sa llei és a donar medis a ses escoles lliures per fer cara a ses oficials, per poder-se sostenir tant com ses oficials.

Es qui tenen més escoles lliures, son es catòlics i gran nombre d'aquestes les fan frares i monges.

Sa llei escolar novella dona un *augment de sou* de 50 a 1200 francs an es Mestres Oficials i an es Lliures que compleixen tals i tals condicions d'excel·lència, de manera que *es sou* que així los resulta no baixa mai de 1350 francs ni passa de 3500. Ja sabeu que un franc és un poc més d'una pesseta.

Sa llei novella posa que s'Estat ha de subvencionar ets Ajuntaments pobres, donant-los cada any 100 francs per cada Mestre que hi ha a tals Municipis, s'entén Mestres Oficials i Lliures. Ses escoles lliures catòliques están casi totes engirgolades de tal manera, compleixen tals condicions, que segons aqueixa llei novella s'Estat les dona cada any 600 francs per Mestre. De manera que, si a tals escoles e-hi ha dos, tres, quatre Mestres, s'Estat les dona 1200 francs, 1800 francs, 2.400 francs.

Segons aquesta Llei novella sa Provincia paga tot es *material* p'ets al lots pobres de ses escoles, sien oficials, sien lliures. Ses Provincies i Ajuntaments donen candidats per pagar es berenar an ets al lots pobres, i los paguen es beverai que duen dins s'escola i es manteniment de tot es temps que durant ses vacances formen part de colonias escolars, a sa vorera de mar o per dalt muntanyes, per estraiarse i fer gambades i cobrar forces i popes. Idò bé, sa llei novella mana que d'aqueis beneficis n'han de participar totes ses escoles, oficials i lliures, no'n poren exclur cap. Això va contra ets Ajuntaments i Provincies a on dominen ets anti-clericals, que excluïen de tot això ses escoles lliures catòliques.

Ets anti-clericals son sempre lo mateix: molt partidaris de s'*igualtat* quant ells e-hi han de guanyar. Si son es catòlics que hi guanyen, un llamp a s'*igualtat*. ¡Quins farsants! quins no-ninguns! quins canalles!

Amb una paraula, aquesta novella Llei Escolar resulta molt favorable a ses escoles lliures, sa major part catòliques, i ets anti-clericals la consideren com una gran derrota que se'n duita

ells; i, com és natural, taïen claus i fan sabonereta i potadetes, i tot perque ara ja no poren botxinetjar ses escoles catòliques ni fer-ne *pica de porc*, es grans merda-caners d'En Barrufet.

Una pobileta i un Juanet

(Segueix)

I ara no veis quina la va fer En Juanet des cap de nou o deu dies d'haver guanyada sa segona acció?

Ja hu crec que agafà sa joia de tres milia lliures, es collar d'or i perles i diamants, i ja va esser partit dematinet tresca qui tresca per davant ca'l Senyor Mar uès: esperant a rompre es foc que aquest se'n fos anat a casar.

Com ja feia una estona que l'havia vist partir amb s'escabotell de criats i cans encoblats de d'allà cap a sa casera, romp es foc crida qui crida de cap a cap de cridar:

—¡Hala, dñes, un *marxandet nou*! ¡Hala un *marxandet nou*, dñes! ¡Hala qui la'm compra an aqueixa joia, que no he vist mai an el mon res millor! ¡Un collar d'or i perles i diamants, dñes! ¡Hala qui'l me compra!

I, com més anava, més fort cridava, alsant tot es carrer.

Ses dones prou que s'hi acostaven; pero com veïen aquell collar tan bufarell, veïen:

—¡Sa nostra bossa no hi arriba!

I un bon greü que los sabia haver-se'n d'afluixar!

Amb això una de ses set criades de la senyoreta Marqueseta sent es *marxandet nou*, guaita a sa finestra; i, com veu que és ell, davalla an es carrer per porer donar ses fites més clares a la senyoreta Marqueseta d'aquella nova merca des *marxandet nou*.

Com aquella al·lota veu d'aprop aquell collar tot or i perles i diamants, se'n feia creus, no se'n poria avenir que mans d'homos haguessen sabuda fer una cosa tan preciosa i tan preciosa.

I ¿que fa ella? Pica de talons cap a la senyoreta Marqueseta i ja li diu:

—¡O senyoreta Marqueseta! ¡Ell ja tornam tenir es *marxandet nou* p' es carrer que passeta un collar tot or i perles i diamants tan preciós i tan bufarell que aquella *guüeta* i aquell *anellet* que mos arrambà, no componen res devora ell. ¡Jo no havia vista en tota la vida una cosa tan preciosa mai! ¡Que'n tirin d'una passa, si vossa mercè no se'n enamora tot d'una que hu veurà!

¡Bona la hi va haver dita aquella criada a la senyoreta Marqueseta! Tot d'una s'exclama:

—¡Anau corrents an aquest *marxandet nou* veïam que vol d'aqueix collar i que el mos deix veure primer!

Ses criades se'n hi van, i es *marxandet nou* digué:

—Jau es collar, i que'l veja la senyoreta Marqueseta tan bé com vulga! En quant a preu, ja en parlarem quant ella haja vista bè d'aprop sa joia!

Aquelles criades agafen es collar, i ¡cap a la senyoreta Marqueseta! que, com el va veure, en romangué enamorada seny a perdre, i torna dir:

—Anau corrents an es *marxandet nou* a veure que'n vol des collar! ¡l' agafau-lo de la paraula, en demàn lo que'n demàn! perque el vui per mi i foris!

Ses criades se'n van an es *marxandet nou*; i, com li demanen què en vol des collar, los diu tot rabent:

—Es collar val tres milia lliures per un altra, pero per la senyoreta Marqueseta val una altra cosa: que me deix dir-li una parauleta petit a s'oreia, que negú mos senta!

Com aquelles criades sentiren això, ¡corrents cap a dir-ho a la senyoreta Marqueseta! que com les sentí, així mateix li vengué de nou aquella sortida des *marxandet*!

—Jo vos ho deia! diu Na Satgetona.

—¿I ja era tan bravetjador? diu madò Xandoc.

—Que no hu poria esser més! diu Na Satgetona. Sempre bravetjava: parlarien de coses bones?... A ca-seva tenien ses millors. ¿Contarien de que un estava ric?... A ca-seva hi estaven més. ¿Parlarien de forsa?... Ell sortia que guanyava a tots... I ja hu crec que se'n duia de planissades; perque era més moll que una figa flor, i ets altres al'lots el m'aplegaven, ja'l tenien enterra, i llenya an es pobill!

—¿I el devien cuidar a matar! diu madò Xandoc.

—No'l mataren diu Na Satgetona! però an es seu cos li feren cobrar més mal jaient que no tenia.

—¿Com t'agrada es frit, Blaia? diu madò Xandoc.

—Na Satgetona pot dir lo que vol! diu Na Blaia.

—¿I tu que'm farás mentidera? diu Na Satgetona. Ell encara n'hi ha qui alenen, i me poren guardar de mentir. E-hu porem demanar an En Jeroni Mamaranyes, a N'Antonina Aina Escarxella, an En Tofol Bony, an En Lau Escorbai i a altres que no'm recorden, i que tots son plens de vida, gracias a Deu.

—¿Que hi dius, Blaia, an assò? diu Na Mandragolina.

Aquí Na Blaia sent sa mare que la crida, i se'n hi va corrents, perque ja hi comensava a estar mal-pler an aquell boldró de xarrims, que li donaven tan poc gust amb so desjectar tant i tant En Pere Antoni de So'n Gruixat, que ella desitja tenir per enamorat, perque lo que diu ella:

—Sa questió és tenir-ne un, sia negre, sia blanc, sia virat!

Sobre tot, dissapte qui vé, si Deu ho vol i som vius, veurem més cosa sobre aquest cabermon! de Na Blaia i es Pobill d'ets ossos.

(Seguirá)

PAU FORA-EMBUI

Ventim

¿Quin roi de mentidasses!

Aqueis socialistes no tenen vergonya ni saben què és, sobre tot s' *Obreiro* Balear, que no s'atura es gran carronya de etzibar seneia des i carretdeas de mentides contra sa Relligió, contra l'Esglesia, contra es Clero. ¿Què li és a ell mentir com l'ànima de Judes, si amb això pot ofendre i fer odiosa sa Relligió, l'Esglesia i es Clero davant es poble, davant es malanats que l'escolten i lletgeixen just com si fos l'Evangeli? Es sistema que segueix es paperot, és es més descansat del mon: enfloca un raig de mentides i de calumnies contra sa Relligió; noltros sortim i les hi rebatem, fent-li veure que ment. ¿Vos creis que es qui el fan se desdienen o confessen que no han dit ver? Res d'això, no'n tornen dir res; i des cap de mesos tornen repetir aquell roi de mentides, amb tota sa frescura i sa desvergonya del mon.

Dissapte passat me posa s' *Obreiro* un articlot baix des títol: *Lo que nos cuesta la Religión Católica*; i tot seguit, després d'assegurar que ses claricies que dona son «exactes», lo qual és una solemne mentida, posa una llista ben llargaruda de candidats que s'Estat Espanyol paga per capítols esglesiàstics, i casi cap d'aqueixes candidats es vera, com anem a veure:

1

Es sis primers rois de mentides de s' *Obreiro*

Sa primera cantidat que posa és: *Subvención al Papa*, 100.000 pesetas. —¿Quin Ministeri és que paga tal

cantidat? ¿Dins quin presupost figura? ¿Quina oficina espanyola fa tal pagament? No hu diu s' *Obreiro*; el defiam a que hu diga. No hu dirà no es gran noningú.

Segona cantidat que posa s' *Obreiro*: *Tribunal de la Rota*, 550.000 pesetas. —¿550.000 mentides! Dinses *Presupost des Ministeri d'Estat*, que se publica sempre dalt la *Gaceta de Madrid*, figuren ses dues partides següents: *Tribunal de la Rota: Personal*, 140.500 pessetas; *Material*, 9.500 pesetas. Suma: 150.000 pessetes. I es gran noningú de s' *Obreiro* suposa que son 550.000. En lloc d'un 1 posa un 5. E-hi afig *quatrecents mil pessetes* més que lo que du es *Presupost des Ministeri d'Estat*. ¿Que li trobau a Na Lluca?

Tercera i quarta cantidat que s' *Obreiro* posa: 500.000 pessetes de s' *Embaixada espanyola an es Vaticà* i altres 500.000 de s' *Embaixada des Vaticà a Madrid*. —¿A on consta que aqueixes dues *Embaixades* costin tot això? Dins es *presupost des Ministeri d'Estat* que publica *La Gaceta de Madrid* figura sa cantidat total que costen totes ses *Embaixades*, tot es Còs Diplomàtic que Espanya sostèn dins totes ses altres Nacions, i no i figura lo que costen aqueixes dues de que tractam. ¿Com sab s' *Obreiro* que costen això? ¿Que mos ho diga, i veurem si diu ver.

Cinquena cantidat que posa s' *Obreiro*: *Santos Lugares*, 150.000 pesetas. —¿Dins quin presupost figura tal consignació? Dins es *Ministeri d'Estat* no hi figura, sino que hi figura aqueixa altra: *Misiones de Tierra Santa* 80.000 pesetas. —Per lo mateix s' *Obreiro* hi posa 70.000 pessetes més de lo que s'Estat paga realment. I s' *Estat* no hi posa res seu, no arriba a pagar ets interessos de lo que produeixen es fondos de llimosnes que es feels donaren per la *Terra Santa*, que N'Espartero, quant era Regent d'Espanya, se'n apoderà, i llavò ja pujaven a 1.369.603 reals, i que anaren creixent i creixent, fins que en temps de sa República, es republicans tractaren d'embutxacar-se tals fondos, i En Castelar e-hu aturà, i l'any 1886 s'Estat Espanyol confessà que d'aquells fondos e-hi havia devuit milions i mig de pessetes en doblers fets i qualque làmina de coranta dos milions de pessetes. De manera que tot lo que dona s'Estat per aqueis *Misiones de Tierra Santa* no hi ha un centim des contribuents, sino que només és una part petita d'ets interessos que aquells fondos de llimosnes des feels donen, i que s'Estat se'n apoderà perque sí, sensa cap dret de fer-ho.

Sisena cantidat que s' *Obreiro* posa: *Escuelas católicas de Jerusalem i Marruecos*, 700.000 pesetas. —¿Set centes mil mentides! Dins es *Presupost des Ministeri d'Estat* no figura cap consignació per *escoles católicas de Jerusalem ni del Marroc*; no figuren més que les 80.000 pessetes que hem dites per ses *Missions de Terra-Santa* i llavò 120.000 per *Misiones de Marruecos*. ¿I s' *Obreiro* n'hi posa 700.000! ¿Heu vista desvergonya igual?

2

Altres quatre forfollos de mentides,

Setena cantidat que s' *Obreiro* posa: *Misioneros*, 360.000 pesetas—¿360.000 mentides! En lloc figura tal cantidat dins es *Presupost des Ministeri d'Estat* ni dins cap altre *Presupost*. Si no, i que hu diga s' *Obreiro* dins quin figura! No hi ha més consignació sobre *missioners* que una de 170.000 pessetes p'es *servicis a càrrec des Missioners (Col'legis de Santiago i Chipiona)*; pero just 170.000 pessetes; no 360.000! que'n posa s' *Obreiro*, mentint com un canalla.

Vuitena i novena cantidat que s' *Obreiro* posa: *San Francisco el Grande*, 53.350 pesetas; *Obra Pia*,

553.352 pesetas. —Aquí sí que porem dir ¡606.702 mentides! Sí, és complement fals que s'Estat pagui aqueixes candidats per tals conceptes. Lo que figura dins es *Presupost des Ministeri d'Estat* és aqueixa consignació: *Patronat de la Obra Pia de Jerusalem: Personal iglesia de Francisco el Grande*, 28.250 pesetas; *Conservaduría de la iglesia y edificio*, 13.000 pesetas—*Material: gastos de Culto y servicio de la iglesia de S. Francisco el Grande. de la Conservaduría y la Hospedería*, 16.500 pesetas: Total: 57.750 pessetes! I s' *Obreiro* té sa poca alatxa de posar-n'hi 606.705! ¿De manera que n'hi posa 548.952 més que no'n posa es *Presupost des Ministeri d'Estat*, que és qui hu paga. —Sobre aqueixa cantidat de 57.750 pessetes hem de fer avinent que no hi ha ni un centim des contribuents, sino que surten des fondos de llimosnes que's feels donaven per la *Terra Santa* i que s'Estat se'n apoderà perque sí.

Desena cantidat que s' *Obreiro* posa: *Seminario*, 2.800.000 pesetas. —¿Dos milions vuitentes mil mentides! ¿Quin és aqueix *Seminari* que costa a s'Estat dos milions vuitentes mil pessetes? ¿Que no és capaç d'anomenar-lo s' *Obreiro*? ¿Si és una solemne mentida! Dins es *Presupost des Ministeri de Gracia Justicia* figura just aqueixa consignació: *Asignaciones para Seminarios i bibliotecas*, 1.139.650 pesetas. ¿Just això paga s'Estat per tots es Seminaris i biblioteques de Seminaris de tot Espanya! ¿I s' *Obreiro* just per un *Seminari*, que no diu qui és, posa 2.800.000 pessetes! ¿posa 1.660.350 pessetes més que no costen tots es *Seminaris* plegats! ¿E-hu veis com aqueis socialistes menten com uns canalles per fer odiosa l'Esglesia an es pobres, suposant que s'Estat tot e-hu gasta en capellans, frares i monges i mata de fam es pobres trebaiadors? ¿No és ver que tal conducta de s' *Obreiro* es vertaderament criminal?

3

Mes carretades de mentides socialistes.

S' *Obreiro* aqueixes altres sis candidats: *Monjas ysu material*, 2.025.000 pesetas; *Paules*, 60.000 pesetas; *Filipenses*, 45.000; *Hermanas de la Caridad*, 225.000 pesetas; *Idem por las Diputaciones*, 3.000.000 pesetas; *Escolapios*, 25.000 pesetas. Total: 5.380.000 pessetes. —¿E-hi ha res ver de tot això? Dins es *Presupost des Ministeri de Gracia i Justicia* no figura cap d'aqueixes consignacions; ses *monges de clausura (tancades)* no figuren apart, sino que van amb so *Personal de Culte i Clero y kelligioses en clausura*, i per tot això se consignen 30.191.849 pessetes. D'on sap s' *Obreiro* que d'això hi ha 2.025.000 pessetes per ses *Monges tancades*? ¡Veiam si és capaç de dir-ho! I maldaament en realitat s'Estat pagàs això a ses *Monges tancades* ¿los pagaria ets interessos des bens que los va prendre? ¿Què havia de pagar! Si s'Estat no hagués presos aquells bens, ara no hauria de pagar lo que paga a ses *Monges tancades*. Quant les ho va prendre, contreguè es compromís de donar-los una cantidat per porer-se ses *Monges* sostenir amb tota sa modestia possible. —I ¿què en direm d'allò que posa es paperot socialista que ses *Diputacions* donen tres milions de pessetes a ses *Germanes de la Caridad*? ¿Altres tres milions de mentides! ¡Veiam que diga s' *Obreiro* quina cantidat dona cada *Diputació Provincial* an aqueixes *Monges*, que tot plegat fassa tres milions de pessetes! ¿Tres milions de raves torts! —I ara anem a los des *Relligiosos*: posa s' *Obreiro* que s'Estat dona cada any 355.000 pessetes a *Pauls, Filipons, i Escolapis*. Idò bé, dins es *Presupost de Gracia i Justicia* no figura més que aqueixa consignació: *Congregaciones religiosas*, 98.042 pesetas. ¿I s' *Obreiro* en posa 355.000!

¿256.958 més que ses que figuren dins es *Presupost*, que son ses que se paguen! ¿E-hu veis com s' *Obreiro* es un canalla que ment tan alt com és?

Més avall posa s' *Obreiro* que s'Estat paga cada any per *Clero Catedral* 7.400.000 pessetes; i per *Clero parroquial*, 29.000 de pessetes. —¿Un altre raig de milions de mentides! Dins es *Presupost de Gracia i Justicia* que publica sempre sa *Gaceta de Madrid*, no van separats es *Clero Parroquial i es Catedral*, sino tot unit juntament amb ses *Monges tancades* i entre tots només los senyala s'Estat, com hem vist, 30.191.849 pessetes. Idò bé, s' *Obreiro* diu que los que paga 38.425.000 pessetes! ¿8.233.151 pessetes més que no posa es *Presupost de Gracia i Justicia*! ¿E-hu veis com no'n té gens gens de vergonya s' *Obreiro*?

Posa també aqueix paperot que s'Estat dona 15.000 pessetes a la *Mare de Deu de Montserrat*. —Es fals; només n'hi dona 14.875, i son una indemnificació d'obligacions que s'Estat va contreure envers d'aqueix Santuari.

Diu es paperot que s'Estat dona 15.000 pessetes per *Sta. Teresa*. —Es fals; no'n dona més que 4.350 per conservar sa casa a on va neixer aquella gran Santa.

Diu es paperot que s'Estat dona 23.000 pessetes a *Santiago*. —Es fals; no'n dona més que 12.318 com *ofrena* i donatiu que se va obligar a donar en temps de ses *Corts de Cadiz*, quant suprimí es *Vot de St. Jaume*, que pagaven a la *Seu de Compostela* una partida de regions espanyoles de temps immemorial, i que s'Estat s'ho feu pagar a ell. Aqueix *Vot* solia treure un any amb s'altre, durant es *sigle XVIII*, unes setcentes mil pessetes. ¿I s'Estat en dona tot es gros 12.318! ¿Que vos pareix, germanets, de sa desvergonya de *Obreiro*?

Secció local

Ja comensam a recullir es fruit de ses saons que mos ha fetes, *verbo s'esplet d'esclatansas* i qualque *gírgola*, que ha brollat. La gent estranyaven la cosa, i deien que no hu havien vist mai, això d'*esclata-sancs* an aquest temps.

E-hi ha hagut emperdun dintre de *jai* que mos ha dit que un altre any de mal any, ja se va veure una cosa semblant. Lo cert és, que es primers que sortiren, només eren bons p'es llèpols, perque se venien a 4 reals sa tersa.

Ses *Coranta-Hores* de la Parroquia, del Cor de Jesús, anaren de primera, gracias a Deu; i què en direm de sa processó de ses *Cinc Visites*? Allò sí que va esser cosa bona ferm.

†

Dia 20, passà a millor vida sa simpática religiosa franciscana Sor Maria Teresa a s'edat de 80 anys i 46 de vida religiosa. Era nadiua de Bunyola, i se darrera de ses relligioses que hi havia quant es convent passà de sa casa de *Sa Bassa* a sa casa actual de s'antic carrer de l'Anell.

Dimegres passat casi tots es Juans, tants com n'hi ha a Manacor, celebraren sa festa des seu Sant; i no hu volguen sebre ets estols de gent que's veien p'es carrer que anaven a donar es *molts d'anys* i a tastar es confits, ensaimades i tortades, i llavò, per que es bossí no s'afegís, e-hu remuiaven una mica buidant qualque copa cap a dadins, no cap a defora, com poreu pensar.

Demà hi ha festa grossa del Cor de Jesús a s'esglesia de St. Vicens Ferrer p'es *Guardies d'Honor*. A les set i mitja del mati comunió general, a on no hauria de fer fslta cap *Guardia*, i llavò més tart l'ofici amb sermó del P. Robert Redal, i es vespre es devot exercici de ses *Cinc Visites*! ¡Hala manacorins no hi fassou falta!

Quina llàstima que un predicador tan eloquent com el P. Redal no s'arriç a predicar en mallorquí. ¡Faria molt més fruit!

¡Se fa a sebre que...

Sa Societat *Energia Manacorense* celebrará *Junta General Ordinaria d'Accionistes* demà, diumenge, dia 28, a les deu i mitja a la mateixa casa a on son ses *Oficines* de Sa Societat, *Plassa del Palau*, 7.

A tots ets *Accionistes* los demana que hi assistesquen es *Director Gerent*: BARTOMEU BONET.